

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

פינחס (חלק יג — שיחה א)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלוקטי שיחות
שבוע פרשת פינחס, יג-יט תמוז, ה'תש"פ (א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

פִּינְחָם*

הרי שתופס רש"י כי אמנם יתכן לומר שהלכה זו לא שמעה משה עדיין מהקב"ה⁵, ולכן אין לתמוה איך לא ידעה משה – וא"כ מה מכריחו כאן לפרש שידע ההלכה ונתעלמה ממנו?⁶

נתעלמה ממנו וכו' וקשה אמאי לא פי' כך במקושש או במגדף, כי גם לשם נסתפק במיתתו. (5) ואף שכתב רש"י בר"פ בהר, "אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני" וא"כ איך יתכן לומר שלא נאמרה הלכה זו למשה עדיין – ראה לקו"ש ח"ח ע' 39 הערה 45 שרש"י מדייק "אף כללותיהן ודקדוקיהן מסיני (ולא כללותיהן ופרטיהן ודקדוקיהן) כמ"ש לפנינו בנוגע לשמיטה) כי הפרטים (של כולן) לא נאמרו בסנין ושרש"י ס"ל בפשש"מ כר"י* דכללים נאמרו בסנין ופרטים באהל מועד** ופ' מקושש עצים ומגדף וכו' יוכיחו. וראה פרש"י שמיני י, כ. ובשיחת ש"פ שמיני תשכ"ט בארוכה. וראה גם אוה"ח כאן.

(6) בגר"א כאן כתב: דאל"כ לקמן בפ' מסעי לא כתיב רק ויצו משה ע"פ ה' וכו' וכאן הוצרך להביא משפטן לפני ה' אלא מפני שנתעלמה ממנו הלכה.

ועדיין צ"ע:

(א) בפ' פסח שני נאמר "עמדו ואשמעה וגו'" (ולא כבפ' מסעי) ומ"מ לא פרש"י שנתעלמה הלכה כו'.

(ב) אם הוכחתו של רש"י היא ממש"נ בפ' מסעי (שעוד לא למדה התלמיד) הו"ל לרש"י להביא הוכחה בפירוש.

(7) ומ"ש רש"י שנתעלמה ממנו הלכה במעשה זמרי (בלק כה, ו) היינו לפי שנא' שם "המה בוכים" והיינו על שנתעלמה הלכה. וראה גם פרש"י שם, ז: ראה מעשה ונזכר הלכה אמר

א. על הפסוקי, "ויקרב משה את משפטן (של בנות צלפחד) לפני ה'", "מעתיק רש"י התיבות, ויקרב משה את משפטן" ומפרש: "נתעלמה הלכה ממנו. וכאן נפרע על שנטל עטרה לומר והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי". ד"א ראו' היתה פרשה זו להכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן".

לכאורה כוונתו להסביר התמי' – איך יתכן שבסוף הארבעים שנה משה לא ידע דין עקרי כסדר נחלות, "משפטן" של בנות צלפחד? – ומיישב זה בב' אופנים: (א) דודאי הי' ידוע לו משפטן מתחלה, אלא שנענש ו"נתעלמה הלכה ממנו". (ב) ש"ראוי' היתה פרשה זו להכתב וכו'".

וצריך להבין:

(א) הלא מצינו כמה פעמים בתורה, גם לפני פרשה זו, שנסתפק משה בהנוגע להלכה מסוימת³ ורש"י לא פירש בהן שנתעלמה הלכה ממנו⁴ –

(* מלא יו"ד כי במסורת כולם מלאים חוץ א' (בית שמואל שמות גטין). וראה מנחת שי ר"פ פינחס ו"ש"נ לזוהר (רכ, א ?) וכו'.

(1) פרשתנו כז, ה.

(2) דברים א, יז.

(3) בתיב"ע כאן (ובהנ"ל) שבארבעה דינין:

כאן. פ' מגדף: אמור כד, י ואילך (ובפרש"י). פ' פסח שני: בהעלתך ט, ו ואילך. פ' מקושש: שלח ט, לב ואילך (ובפרש"י). וראה גם מסעי לו, א ואילך. וראה לקמן הערה 7, 24. ועוד.

(4) וראה במושב זקנים עה"ת כאן: פרש"ש

(* ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 280 ואילך.

(** להעיר מפרש"י משפטים (כד, יב) שכל תרי"ג מצות בכלל עשה"ד הן, תלויות בהם.

(ה) ידוע, שכאשר רש"י מפרש ב' פירושים בענין א', ה"ז מפני שכל אחד מהם לבדו אין בו כדי ליישב הכתוב לפי פשוטו בכל הפרטים, ומה שיש להקשות לפי האחד, אין להקשות לפי השני – והפי' הראשון הוא הקרוב יותר לפשוטו של מקרא; וצריך להבין: מה הן הקשיים בכ"א מפירושים אלו שבשבילים הוזקק רש"י להביא שניהם?¹¹

(סנהדרין ת, א. ב"ב קיט, א) אי' ל' כתיבה, בנוגע לכאן ובמקושוש (ובנוגע לפסח שני לא נזכר בש"ס), ורש"י בוחר בלשונו של הספרי בפסח שני ובלשונו של הש"ס כאן!

(11) במשכיל לדוד כתב דלפי' הראשון קשה דסנהדרין (ת, א): מי כתיב ואשמיעכם ושמעתי כתיב אי גמירנא גמירנא ואי לא אזלינא וגמירנא.

אבל בפרש"י אינו מעתיק תיבת „ושמעתי” דמזה מוכח דעל ל' „תקריבון אלי” נפרע. וכן מוכח מזה שלא העתיק רש"י בפירושו לפסוק זה (דברים א, יז) – שגם שם פי' שנסתלק ממנו משפט בנות צלפחד) אלא התיבות „תקריבון אלי”.

וגם מ"ש דלפי' ב' ק"ק שלא נאמרה לו פ' נחלות עד האידינא – ראה לקמן בפנים שקשה לפ' כן בכוונת רש"י. ולקמן ס"ג שכוונת רש"י גם לפי' זה שנאמרה ההלכה לפניו.

בש"ח כתב: דלטעם הראשון קשה מנ"ל דנתעלמה ממנו הלכה דלמא משה לא רצה לפסוק הלכה בלי ידיעת הקב"ה כמו דכתיב לעיל גבי ויהי אנשים ג' בפ' בהעלותך דלא פי' שם שכאן נפרע ממנו ה"ה ה"ג, לכך פי' ד"א. ולפי' ד"א קשה למה לא כתיב הכא כמו התם עמדו ואשמעה וגו' לכן פי' גם טעם הראשון.

ואינו מוכן:

(א) מה נשתנה הלכה זו שלא רצה לפסוק בלי ידיעת הקב"ה מכל שאר ההלכות שפסק? ומה שמביא ראי' מפ' פסח שני הרי שם י"ל שלא ידע משה ההלכה כדלקמן בפנים.

(ב) בפ"ה הב' ג"כ קשה ע"ד הנ"ל: לכאורה כוונת רש"י במ"ש „ראוי היתה פרשה זו להכתב וכו'” שלא נאמרה לו עדיין פרשה זו, ומפרש הטעם למה לא נאמרה לו: „שזכו בנות צלפחד וכו'”. וקשה למה דוקא כאן מפרש רש"י הטעם שלא נאמרה לו עדיין ולא בפ' הקדמות הנ"ל.

(ג) אם כוונת רש"י ליישב איך יתכן שמשה לא ידע הלכה זו, הו"ל להעתיק מהכתוב רק „ויקרב משה וגו'”, ומזה ה' מובן שכוונתו לכללות הענין, ולמה הוצרך להעתיק גם „(ויקרב משה) את משפטן”?

(ד) בפירושו בפ' בהעלותך (בדיני פסח שני) – (פירוש שלכאורה דומה הוא לפירושו השני כאן), כתב רש"י „וראוי היתה פרשה זו להאמר וכו' שזכו אלו שתאמר על ידיהן” – וצלה"ב למה שינה כאן וכתב „ראוי היתה פרשה זו להכתב וכו' ונכתבה על ידן”¹⁰.

לו למשה מקובלני ממך כו'. אבל זה (שפנחס ידעה) בפני עצמו אינו הוכחה שנתעלמה הלכה כי לולא חידוש פרש"י – פשוטי דקראי משמע שמעשה פנחס ה' קנאה דחלוז השם. כן – אפ"ל שלמד זה (או דקס"ד שיש ללמוד זה) – במדות שהתורה נדרשת בהן באותן שאדם לומדן עצמו.

אלא שבהמשך למה שכבר פרש"י שנתעלמה הלכה (ממ"ש „והמה בוכים”) מפ' ראה מעשה וכו'.

(8) וכן הבין במשכיל לדוד כאן. ראה לעיל הערה 3.

(9) ואיך לומר שכוונת רש"י שמשה ידע ההלכה ועשה עצמו כלא יודע (עיניו הדין!) ושאל מהקב"ה בכדי שתכתב הפרשה ע"י בנות צלפחד!

(10) בספרי אי' בב' מקומות ל' אמירה ובש"ס

ב. והביאור בכל זה:

זקוק „להקריב“ את המשפט לפני הקב"ה לפי שבשעה זו „נתעלמה הלכה ממנו“ (וכאילו אמר הכתוב ש„משפט“ זה הי' בידו ונתעלם ממנו בשעה זו¹⁵ וע"כ הקריבו לפני ה'). וזהו גם טעמו של רש"י שמעתיק (לא רק תיבת „משפט“ לחודא, אלא) גם „(ויקרב) משה“, כי לשון „משפט“ שייך כאן רק לגבי משה מכיון שהוא ידע ההלכה מכבר (משא"כ אם היתה השאלה ע"י אחר לא הי' מתאים תואר זה).

ועדיין יש לתמוה, איך שייך לומר שנתעלם הלכה ממשה¹⁶ רבן של כל ישראל שקבל תורה מסיני וכו', ולכן ממשיך רש"י „וכאן נפרע וכו'“, להסביר שהלכה זו נתעלמה ממנו בתור עונש: לפי „שנטל עטרה לומר והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי“, לכן נפרע במדה כנגד מדה¹⁷ שנתעלמה ממנו ההלכה.

ג. אלא שלפי זה קשה: והלא אמירתו של משה „והדבר אשר יקשה וגו'“ היתה בשנה הראשונה לאחרי יצי"מ¹⁸, וטענת בנות צלפחד היתה בשנת הארבעים, כמו שפרש"י לפנ"ז¹⁹, ואיך יתכן שהקב"ה המתין ל"ט שנה ולא סיבב סיבה שיתתקן הדבר (ה' דורש תיקון) מיד²⁰; ובפרט שע"י

עצם הענין, שמשה נסתפק בנוגע להלכה מסויימת, אין בזה משום תמי, כי כנ"ל, י"ל שהלכה זו עדיין לא שמעה מהקב"ה; ואפילו בסוף שנת הארבעים, כמו בנדו"ד – וכו"כ דינים ועקריים נאמרו בפרשיות שלאחרי פרשתנו. אלא שכאן הוקשה לרש"י בלישנא דקרא „(ויקרב משה את) משפטן“ – מדוע תיאר הכתוב הענין בל' „משפט“ ולא בל' „דבר“, שהוא לשון הרגיל בכגון דא, וכמו שמצינו כ"פ בפרשיות הקודמות¹² (וכמובא גם ברש"י כאן: „והדבר אשר יקשה מכם גו'“)?

ההפרש בין „דבר“ (בנדו"ד) ל„משפט“: „דבר“ כולל כל הענין המדובר, הטענות והשקו"ט וכו'; „משפט“ פירושו¹³ – הפס"ד והבירור (דההלכה) שבהענין¹⁴. ומכיון ששאלת משה מהקב"ה היא לכאורה מצד אי ידיעתו ההלכה והפס"ד, א"כ איך מתאים לומר שמשה „הקריב“ לפני הקב"ה „את משפטן“ – הפס"ד וההלכה.

ולכן מפרש רש"י שאכן ידע כבר משה את ההלכה, ושפיר נקט הכתוב ל' „משפט“ להדגיש שהמדובר הוא בפס"ד ברור וידוע לו, ובכל זה הי'

15) וזהו גם מה שרש"י מדייק ע"פ והדבר אשר יקשה מכם וגו' (דברים א, יז): נסתלק ממנו משפט בנות צלפחד.

16) להעיר מפרש"י פקודי לח, כב. שמיני ג, כ.

17) ראה בפרש"י נח ז, יא. יתרו ית, יא. נשא ה, כד. ועוד.

18) ראה פרש"י יתרו שם, יג.

19) פרשתנו כז, ב.

20) במשכיל לדוד כאן כתב (וראה גם

ב) איך משמע במ"ש „ויקרב משה את משפטן“ (ולא „עמדו ואשמעה“) שנתעלמה ממנו הלכה? וראה לקמן בפנים ס"ב.

12) ראה יתרו ית, טז. כב. כו. משפטים כב, ח. ועוד.

13) ראה במלבי"ם ותורה תמימה כאן.

14) ראה פרש"י תצוה (כח, טו): טענות

הבע"ד כו' שמברר כו'.

אמנם לפי זה קשה: האם בשביל זכותן של בנות צלפחד יפסיד משה רבינו – שתתעלם הלכה ממנו?²² ולכן מביא רש"י פירושו הראשון (ויתרה מזו – תופסו כעיקר) שנתעלמה ממנו הלכה מפני ש"נפרע על שנטל עטרה וכו"²³.

ד. מהענינים המופלאים הרמוזים בפרש"י זה:

לשון זו ש"נתעלמה הלכה" ממשה נאמרה גם בס"פ בלק במעשה זמרי, ולכאורה דורש ביאור: למה דוקא בשנים אלו נתעלמה הלכה ממנו?²⁴

והביאור בזה ע"ד ההלכה (וימותק יותר הפי" שעי"ד הפשט): התעלמות ההלכה ממשה הו"ע הנוגע לא רק למשה, אלא גם לכל ישראל שהם מקבלי ההלכה ממשה. שהרי אינם יודעים כלל ע"ד מציאות פס"ד זה עד שתאמר פעם שני' וילמדה משה לישראל. ועוד: גם לאחר זה, הרי זו הלכה שהיתה בה שכחה ואינה דומה להלכה שלא חלה עלי' שכחה לעולם²⁵. ואמחז"ל²⁶: מיגמר בעתיקתא קשיא מחדתא. (בענינינו – עכ"פ בנוגע למשה).

ומכיון שכן, מובן שהתעלמות ההלכה ה"ז חסרון במעלת מסירת ה-

העיכוב עלולים ישראל לטעות ולחשוב שנכון הדבר שנטל עטרה כו', מאחר ששמעו כזאת מפי משה רבינו?²¹

ולכן מפרש רש"י: "ד"א ראו' היתה וכו'", היינו: ד"א למה נתעלמה ממנו הלכה

(ולא שחוזר (בפירושו זה) ממ"ש בתחלה שנתעלמה הלכה ממנו (כי אין בזה קושי, וגם מל' "משפטן" מוכח שצ"ל כן כנ"ל)) –

לא משום ש"כאן נפרע וכו'", אלא שאדרבא, "ראו' היתה פרשה זו להכתבו ע"י משה, אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן". ולב' הפי' – מדייק רש"י ואומר "להכתב", ו"נכתבה", דוקא, שרק כתיבתה של הפרשה והלכה זו בתורה באה בזכותן של בנות צלפחד, אבל אמירתה של הלכה זו מהקב"ה לא באה על ידן, כי כבר אמרה למשה (אלא שנתעלמה ממנו בתור עונש או בכדי שתכתב על ידי בנות צלפחד).

ברא"ם דברים א, יז) שנפרע דוקא בהלכה זו לתוספות פרעון שראתה עין נשים מה שלא ראתה עינו (עדמ"ש בתנחומא כאן) אבל לפרש"י (בפסוק ז) הרי ראו פ' זו כתובה במרום, וא"כ הרי לא היו סתם נשים וכו'.

וגם מ"ש שהי' טובתו בזה שהי' סמוך למיתתו שלא יוכל איזה רשע לביישו בזה קודם לכן בחייו, הרי מובן שיותר הי' נחשב לטובתו להעמידו על טעותו מיד, וגם שלא יטעו בזה ישראל, ככפנים.

(21) ראה פרש"י תשא לד, ו. אבל כאן שעלולים כל ישראל לטעות שעשה כהוגן הי' צ"ל נפרע מיד. אלא שלהיות שמ"מ יש לדחוק דלמה בשביל זה תושלל ממשה אפשריות גדולה יותר לעשות תשובה, ולכן (גם מטעם זה, וראה לקמן סוס"ג) פי' זה הוא הראשון והעיקרי.

(22) דוגמא ומעין – הדין דאין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבירו. ראה אנצ"י תלמודית בערכו הדיעות בזה.

(23) ראה לעיל הערה 21.

(24) ראה פרש"י מטות לא, כא. אבל שם מובן הטעם: לפי שבא משה לכלל כעס וכו', משא"כ כאן.

(25) ראה נדרים לת, סע"א. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב סוף ה"י ובמ"מ והערות שם.

(26) יומא כט, א.

אינו נאמן לומר שההלכה היא ד"קנאין פוגעין בו"³¹.

וכן בטענת בנות צלפחד הרי אמרו „והוא לא הי' גוי' בעדת קרח"³² – וכיון ש„נזקקו לומר"³³ שלא הי' בעדת קרח שחלקו על משה הרי נעשה משה „נוגע בדבר" בנידון זה³⁴, ולכן י"ל ש„אין שומעין לו" בפסק הלכה זו³⁵.

(31) ואף שאמרה גם קודם מעשה כמבואר בפרש"י בלק (כה, ז) – הרי כל ששמעו ההלכה אז נתעלמה מהם וכמש"נ כל עדת בני' והומה בוכים ואפילו פנחס נזכר רק כשראה מעשה.

(32) פרשתנו כז, ג.

(33) ל' פרש"י פרשתנו שם.

(34) ראה ברבינו בחיי כאן. וראה גם ברמב"ן פרשתנו שם.

(35) ומ"מ לאחרי ששמעה מהקב"ה הי' נאמן מפני כמה טעמים:

(א) להסבירים דבת"ח שמורה הלכה ובא וכו' לא חיישינן דמשקר אלא שאומר בדדמי (ראה דעות בזה בשו"ת ה"צ"צ שם) הרי מכיון שאמר לו הקב"ה ההלכה בפ"י בנוגע לבנות צלפחד נסתלק החשש שאומר בדדמי.
(ב) לכל הדעות נאמן במילתא דעבידא לגלויי (פרש"י יבמות שם ד"ה דהא, ט"ז יו"ד סוסי רמב. שו"ת צ"צ שם) והרי כאן עבידא לגלויי כשתכתב ס"ת למטה*.

(ג) מכיון שבפ"י זו נאמר גם „ואם אין לו בת וגו'" הי"ז „מעשה אחרנא בהדה" שאז נאמן (יבמות צח, א).

(* ואין לומר דכיון דגם כתיבת ס"ת למטה הוא ע"י משה לא יהי' נאמן גם בכתיבתו הואיל והוא נוגע בדבר,
דפשוט דאין החשוד להטות משפט נחלת בנוגע לצלפחד, חשוד שיטולול (ע"י שיכתוב זה בתשב"כ) ולעולם המציאות דס"ת כשירה וכל הדינים הקשורים בזה.

הלכה ממשה רבינו לבנ"י; אולם יוצאות מן הכלל הן שתי ההלכות הנ"ל (במעשה זמרי ובטענת בנות צלפחד): ע"י ש„נתעלמה ההלכה" ממשה וז' לא הפסידו בנ"י בקבלתן, כי גם לולא התעלמות ההלכות לא היו יכולים לקבלן ממשה עצמו בשעה ההיא – וכדלהלן.

דהנה אי' בגמרא²⁷: „כל ת"ח שמורה הלכה ובא, אם קודם מעשה אמרה שומעין לו, ואם לאו אין שומעין לו". ופי' בתוס'²⁸ „דהיינו דוקא היכא דהוא עצמו נוגע בדבר", דאז אין שומעין לו אם לא אמרה קודם המעשה.

והנה בנדוד"ה הי' זה בשעת מעשה ומשה הי' „נוגע בדבר" – בשתי ההלכות (דמעשה זמרי וטענת בנות צלפחד)²⁹:

במעשה זמרי פרש"י³⁰: „אמרו לו, משה, זו אסורה או מותרת אם תאמר אסורה בת יתרו מי התירה לך", בדבריהם אלו עשאוהו „נוגע בדבר" בהנידון, ולכן יש מקום לומר שבנדוד"ה

(27) יבמות עז, א.

(28) שם ד"ה אם.

(29) ראה השקו"ט בשו"ת צ"צ חאהע"ז סי' סו (ס' ג"ד) אם נקרא נוגע בדבר (בנדוד"ה דת"ח שמורה הלכה כו') גם כשאין בזה הנאת ממוך, שנחלקו בזה מהרי"ט (שו"ת חח"מ סי' פ) ומהריב"ל (הובא בשו"ת מהרי"ט שם) וש"ך (חח"מ סי' מו סקס"ו).

(30) בלק כה, ו.

ומעתה, זה ש"נתעלמה ההלכה" במעשה זמרי וטענת בנות צלפחד אינו ענין של הפסד בקבלת הלכות אלו, כי גם לולא ההתעלמות לא היתה אפשריות לקבלן ממשה מפני היותו "נוגע בדבר", ולכן סבב הקב"ה שתתעלמנה ממנו דוקא הלכות אלו שלא יגיע הפסד – מהתעלמות ההלכה – לבנ"י.

(משיחת ש"פ פינחס תשכ"ו)

